

OKRUŽNI SUD ZA JUŽNO OKRUŽJE NEW YORKA

Presuda od 1960.

Bergeron c/a Koninklijke

Luchtvaart Maatschappij

Na odgovornost za štete učinjene na otvorenom moru primjenjuje se zakon državne pripadnosti

Prilikom propasti zrakoplova nizozemskog poduzeća, na otvorenom moru, koji je bio registriran u Nizozemskoj, američki sud je primijenio nizozemsko pravo, ma da su naknadu štete tražili državljani i stanovnici Sjedinjenih država.

/AJCL, Ljeto 1961, str.282 i d./

N.K.

Bilješka uz tri prethodne presude.- Iako se u presudi Njemačkog Saveznog suda radi o pitanju koje interesira posebno Njemačku, vrijedno je iz obrazloženja iznijeti neke teze općeg značenja. Tako su sudovi u konkretnom sporu jednoglasno zauzeli gledište da je, načelno, odgovornost iz sudara podložna zakonu mjesta gdje se sudar dogodio; no da od toga načela ima izuzetaka. I bez obzira na spomenuti dekret iz 1942 - za koji je bilo sporno da li predstavlja privremenu ratnu mjeru koja je prestankom rata utrnula, ili propis trajnog značaja koji ostaje na snazi sve dok se ne ukine novim pozitivnim propisom, a presuda je prihvatila posljednje gledište - praksa njemačkih sudova primjenjivala je već i prije njemačko pravo, kad su obje stranke u sporu iz sudara bile njemački državljani, uzimajući ipak u obzir i propise o plovidbi mjesta gdje se nezgoda dogodila.

U svom komentaru toj presudi iznosi Makarov da je kako praksa tako i doktrina u Njemačkoj bila podijeljena što se tiče pitanja da li je dekret od 1942. na snazi, a sam se priklonio gledištu sudova koji su na to pitanje odgovarali potvrdno. Naprotiv on zauzima negativno gledište prema tezi da je u sporu o vanugovornoj odgovornosti za naknadu štete domovinsko pravo stranaka jače nego lex loci delicti commissi, o čemu se mišljenja inače također razilaze. Stoga iznosi de lege ferenda da nema nikakvog razloga da se sudari brodova koji viju zastavu iste države izuzmu iz primjene načela lex loci delicti commissi, jer da državna pripadnost broda nema nikakvog utjecaja na ocjenu odgovornosti iz sudara. Istina, po njegovom mišljenju može biti izuzetaka i od primjene načela lex loci delicti commissi, a to će biti kad pravni poredak toga mjesta nema nikakve veze sa samim događajem, koji je naprotiv sa svim elementima povezan s nekim drugim pravnim sistemom /primjeri: delikt izvršen u ljetnom logoru američke škole u kanadskoj

pustinji, ili u šatoru njemačke ekspedicije na Himalaji/; no takve izuzetke da ne bi trebalo predvidjeti u zakonu već ih treba prepustiti ocjeni suda u svakom pojedinačnom slučaju.

Načelo da se primjenjuje lex loci delicti commissi potvrđeno je i rješidbom američkog prizivnog suda od 1961.

Naprotiv za otvoreno more gdje nema teritorijalnog pravnog poretka vrijedit će zakon državne pripadnosti, ako je u pitanju samo jedan brod ili zrakoplov, ili ako se radi o više brodova ili zrakoplova iste državne pripadnosti. U stvari, tu se radi o načelu koje se pojavljuje u Makarovim primjerima za puste krajeve koji su praktično nepristupačni teritorijalnom poretku, pa se na ljude primjenjuje njihov domovinski zakon, kao na brodove na otvorenom moru zakon državne pripadnosti.

Iz tih nekoliko pogleda izloženih u stranoj judikaturi mogli bismo povući neke sugestije kao prilog za razmišljanje prilikom kodifikacije našega pomorskog prava u stvarima sukoba zakona pri sudarima:

a/ Za sudare na morskom području pojedine države može se općenito preporučiti primjena načela lex loci delicti commissi.

b/ Ako je državna pripadnost brodova koji su se sudarili ista, mogla bi prvenstveno dolaziti u obzir primjena zakona zastave /kao dokaza državne pripadnosti/.

c/ Primjena toga zakona zajedničke zastave mogla bi se preporučiti i za sudare na otvorenom moru.

d/ Polazeći od ratio legis načela pod b/ i c/ mogla bi se, - ako brodovi imaju različnu državnu pripadnost ali je pravo njihovih država jednako /npr. ako su obje države članice Bruxelleske konvencije o sudarima, ili ako su načela te konvencije unijele u svoje zakonodavstvo/, - preporučiti primjena takvog jednakog prava ma i različitih zastava.

e/ Ostaje još otvoreno pitanje koji će se zakon primijeniti, ako ne dolazi u obzir ni lex loci delicti commissi, ni pravo zajedničke zastave, ni jednako pravo različitih zastava; u svakom slučaju dolazi tu u obzir kao ultima ratio primjena legis fori.

N.K.